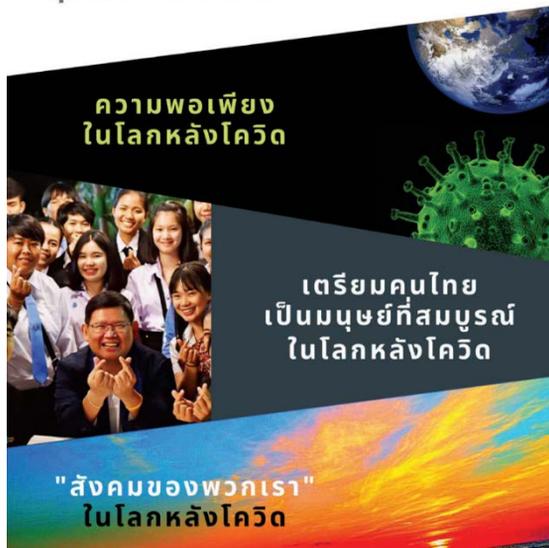

บรรณนิทัศน์*
โลกเปลี่ยน คนปรับ หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน

โลกเปลี่ยน คนปรับ
หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน
สุวิทย์ เมษินทรีย์

สุวิทย์ เมษินทรีย์.(2563). *โลกเปลี่ยน คนปรับ หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน*, สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2563. <https://www.mhesi.go.th/home/index.php/pr/news/1612-e-book>.

จากสถานการณ์การแพร่กระจายของโรคระบาดโควิด-19 ที่ล้นสะเทือนไปทั่วโลก ทำให้เกิดวิกฤติต่าง ๆ ตามมาอย่างไม่ทันตั้งตัว ไม่ว่าจะเป็นจำนวนผู้คนเจ็บป่วยและเสียชีวิต ราวกับอยู่ในสงคราม สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำลงเหมือนในยุคต้มยำกุ้ง ที่กิจการต่าง ๆ ล้มละลายหายไป ไม่เพียงแต่ผู้ที่เสียชีวิตด้วยโรคระบาดเท่านั้น แต่ยังเสียชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายด้วยพิษเศรษฐกิจ แต่เมื่อมีอะไรเข้ามาเปลี่ยนแปลงโลก ผู้คนก็ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามสถานการณ์เพื่อเป็นผู้ที่อยู่รอด ทุกการปรับเปลี่ยนย่อมก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น และสิ่งเก่า ๆ ก็เริ่มทยอยหายไป ภาพการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนที่สุดคือ การศึกษา การเกิดโรคระบาดโควิด-19 ทำให้ผู้คนต้องเว้นระยะห่างระหว่างกัน การเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งต้องหลีกเลี่ยง สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับการเรียนการสอนให้เป็นแบบออนไลน์อย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด และนอกจากนี้ยังเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า New normal หรือ ความปกติในวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นหลังการเกิดโรคระบาดโควิด-19

* วิไลรัตน์ เขตตะวัน บรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ e-mail: wilairat_c@payap.ac.th

หนังสือ “โลกเปลี่ยน คนปรับ : หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน” ที่แต่งโดย ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์ ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้นำเอาวิกฤติครั้งนี้มาคิด วิเคราะห์ และนำเสนอ เพื่อเป็นแนวทางทางความคิด และแนวปฏิบัติหลังเกิดโรคระบาดโควิด-19 ว่าเราจะดำเนินชีวิตกันต่อไปอย่างไร ในวิถีเช่นไร ผู้แต่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ความพอเพียงในโลกหลังวิกฤติ เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในโลกหลังโควิด และสังคมของพวกเราในโลกหลังโควิด

ส่วนที่ 1 “ความพอเพียงในโลกหลังวิกฤติ” ผู้เขียนได้ฉายภาพของโลกก่อนที่จะเกิดวิกฤติว่ามีสภาพเป็นโลกที่ไร้สมดุล ไร้เสถียรภาพ และไม่มีความมั่นคงปลอดภัย จนเมื่อวิกฤติครั้งนี้เกิดขึ้น แม้จะเป็นเรื่องที่น่ากลัว แต่อีกมุมหนึ่ง ก็เป็นโอกาสให้มนุษย์ได้ปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมอง รวมทั้งยกระดับจิตวิญญาณให้สูงขึ้น เป็นมนุษย์ที่รู้เท่าทัน พอเพียง พอประมาณ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานแนวคิดและอธิบายไว้ในรูปแบบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เขียนจึงน้อมนำเรื่องดังกล่าวมาปรับใช้กับชีวิตหลังวิกฤติ ในแนวคิด 7 ขยับเปลี่ยนโลก ขยับที่ 1 จาก โมเดลตลาดเสรี (Free Market Model) สู่โมเดลร่วมรังสรรค์ (Co-Creative Model) ขยับที่ 2 การผนึกกำลังในการผลิตและการบริโภค (Collaborative Mode of Production & Consumption) ขยับที่ 3 การขับเคลื่อนที่สมดุล (Thriving in Balance) ขยับที่ 4 สร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของมนุษย์ (Growth for People) ขยับที่ 5 ชีวิตที่รุ่งรวยความสุข เมื่อขาดต้องรู้จักเติม เมื่อพอต้องรู้จักหยุด และเมื่อเกินต้องรู้จักปัน ขยับที่ 6 เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ ขยับที่ 7 การฟื้นฟู เยียวยา รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม (Remedy of the Commons) สุขด้วยกัน ทุกข์ด้วยกัน

ส่วนที่ 2 “เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในโลกหลังโควิด” ผู้เขียนวิเคราะห์จุดอ่อนของคนไทยในยุคก่อนโควิด เพื่อหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกหลังโควิด และเสนอว่า การจะพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์พร้อมนั้นต้องเริ่มจากรากฐานที่ดี คือ การศึกษา และการจะได้รับการศึกษาที่ดีต้องมีระบบการศึกษาที่ดีเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาในประเทศไทยถูกปล่อยปละละเลยมานาน เมื่อเกิดวิกฤติโควิดขึ้น จึงเป็นภารกิจสำคัญที่ทำนายสถาบันการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้อะไร หรือการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของครู/อาจารย์ เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอโมเดลการศึกษาในรูปแบบการผสมผสาน Learning, Living และ Loving ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในหลักสูตรตามความต้องการของตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ในโลกแห่งความเป็นจริง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ส่วนที่ 3 “สังคมของพวกเรา ในโลกหลังโควิด” ผู้เขียนเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในพลวัตของโลกเป็นเหมือนกับการเปลี่ยนจากตัวหนอนเป็นผีเสื้อ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การปรับโครงสร้างโลก” (Global Metamorphosis) ผู้เขียนได้เชื่อมโยงถึงการเปลี่ยนแปลงในยุคต่าง ๆ ตั้งแต่ สังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรม สังคมฐานดิจิทัล และสังคมในยุคหลังโควิด ทำให้คนในสังคมต้องปรับเปลี่ยนจากพฤติกรรมเดิม ๆ สังคมเดิม ๆ ไปสู่สังคมที่สัมพันธ์สภาพของผู้คนแผ่ขยาย

ออกไปจาก “Many2Many” สู่ “Mind2Mind” จาก “สังคมเสมือนจริง” กลับมาเป็น “สังคมที่แท้จริง” จาก “สังคมของพวกรู” เป็น “สังคมของพวกเรา” สังคมหลังโควิด จึงเป็นสังคมที่เน้น “กัลยาณมิตร” มิใช่เพียงแค่ “พันธมิตร” เป็นสังคมที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบปฏิสัมพันธ์ของผู้คน จาก “ต่างคนต่างปิด” ไปสู่ “ต่างคนต่างเปิด” เป็นสังคมที่ก้าวผ่านความคิดของ “การแข่งขัน” ไปสู่ “การร่วมรังสรรค์” ที่สำคัญ เป็น “การร่วมรังสรรค์ทางสังคม” ควบคู่ไปกับ “การร่วมรังสรรค์ในเศรษฐกิจ” เป็นสังคมที่ภูมิปัญญามนุษย์ได้พัฒนาก้าวข้ามปริมณฑลของ “ทรัพย์สินทางปัญญา” สู่ “ภูมิปัญญามหาชน”